

RAAP-RAPPORT 7192

Plangebied Heavy Haul Route te Wijk aan Zee, gemeente Velsen en Beverwijk

Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Heavy Haul Route te Wijk aan Zee, gemeente Velsen en Beverwijk.
Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek.

Versie: 21-03-2025

Auteur: [REDACTED]

Projectcode: TATA24HAUL

Bestandsnaam: RAAPrap_7192_TATA24HAUL_20240624

Autorisatie: [REDACTED]

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2025

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Tata Steel heeft RAAP in juni 2024 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Heavy Haul Route te Wijk aan Zee in de gemeente Velsen en Beverwijk. Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning voor de aanleg en verbreding van een weg.

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- Vanaf 27 tot 30 m diepte geldt een niet nader te specificeren verwachting voor de aanwezigheid van resten van tijdelijke kampementen van jagers-verzamelaars uit de steentijd.
- Het niveau van de Oude Duinen is te verwachten vanaf 4,67 m -+NAP, dit is vanaf 3 m -mv in het grootste deel van het plangebied, behalve in het deel rond de Averijhaven waar deze hoogte van 3 tot 0 m -mv kan voorkomen.
- In het grootste deel van het plangebied is de bodem tot 3 m en dieper verstoord. Ter plaatse van de Reyndersweg en de Blokvormenmagazijnweg is de verwachte verstoring 0 – 1,5 m diep. Hier bedraagt de maaiveldhoogte echter rond de 7,13 – 8,27 m +NAP en is het niveau van de Oude Duinen vanaf 2,13 tot 3,27 m -mv te verwachten
- De geplande ingrepen reiken tot maximaal 2 m -mv.
- Een deel van het plangebied is recent met minimaal 3,57 m opgehoogd.
- Vanaf de onderzijde van de aanwezige verstoring bestaat de kans op de aanwezigheid van afgedekte bodemhorizonten waarin resten van bewoning door landbouwsamenlevingen aanwezig kunnen zijn. Binnen het traject van de Oude Duinen en strandwallen kunnen resten worden verwacht uit de ijzertijd (in het noordoosten) variërend tot de vroege middeleeuwen (in het zuidwesten) tot en met de 16e eeuw.
- Er bestaat een kans op de aanwezigheid van resten van Duitse stellingen.

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in het plangebied hoogstwaarschijnlijk geen archeologische resten bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen. De ingrepen zijn maximaal 2 m diep, terwijl in het grootste deel van het plangebied de bodem naar verwachting tot minimaal 3 m diep verstoord is. In een deel van het plangebied ligt een recente ophoging van meer dan 3 m (3,57 m). Alleen in de Reyndersweg en de Blokvormenmagazijnweg is de verwachte verstoring minder diep, maar ook hier wordt het niveau van de Oude Duinen dieper verwacht dan de ingrepen diep zijn.

Eventueel aanwezige resten uit de Tweede Wereldoorlog van de inrichting van het landschap voor militaire doeleinden zijn niet goed op te sporen. Doorgaans worden deze per toeval aangetroffen. Voor het geval dat dergelijke resten tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, verdient het aanbeveling om vooraf een meldingsprotocol af te stemmen met het bevoegd gezag en vast te stellen.

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Velsen en Beverwijk, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Inhoud

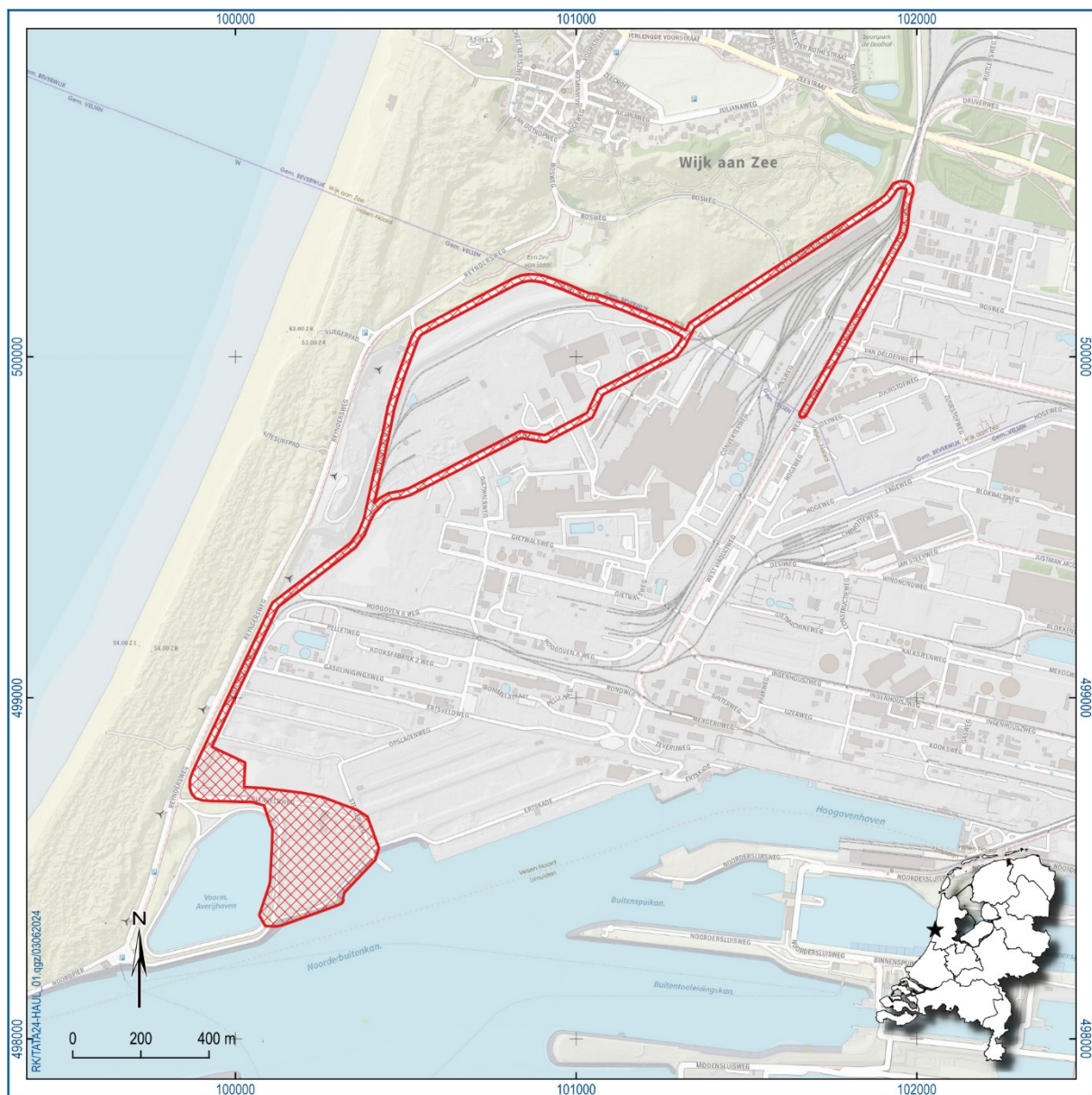
Samenvatting	3
Inhoud	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader	5
1.2 Administratieve gegevens	9
1.3 Doel- en vraagstelling	9
2 Bureauonderzoek	10
2.1 Methode	10
2.2 Aardkundige situatie	10
2.3 Archeologische gegevens	16
2.4 Historische situatie	22
2.5 Huidige situatie	28
2.6 Toekomstige situatie	33
3 Gespecificeerde archeologische verwachting	34
4 Conclusies en advies	36
4.1 Conclusie	36
4.2 Advies	36
4.3 Tot slot	36
Literatuur	37
Websites/Digitale bronnen	37
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	39

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van Tata Steel heeft RAAP in juni 2024 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Heavy Haul Route te Wijk aan Zee in de gemeente Velsen en Beverwijk (figuur 1). Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning voor de aanleg en verbreding van een weg.

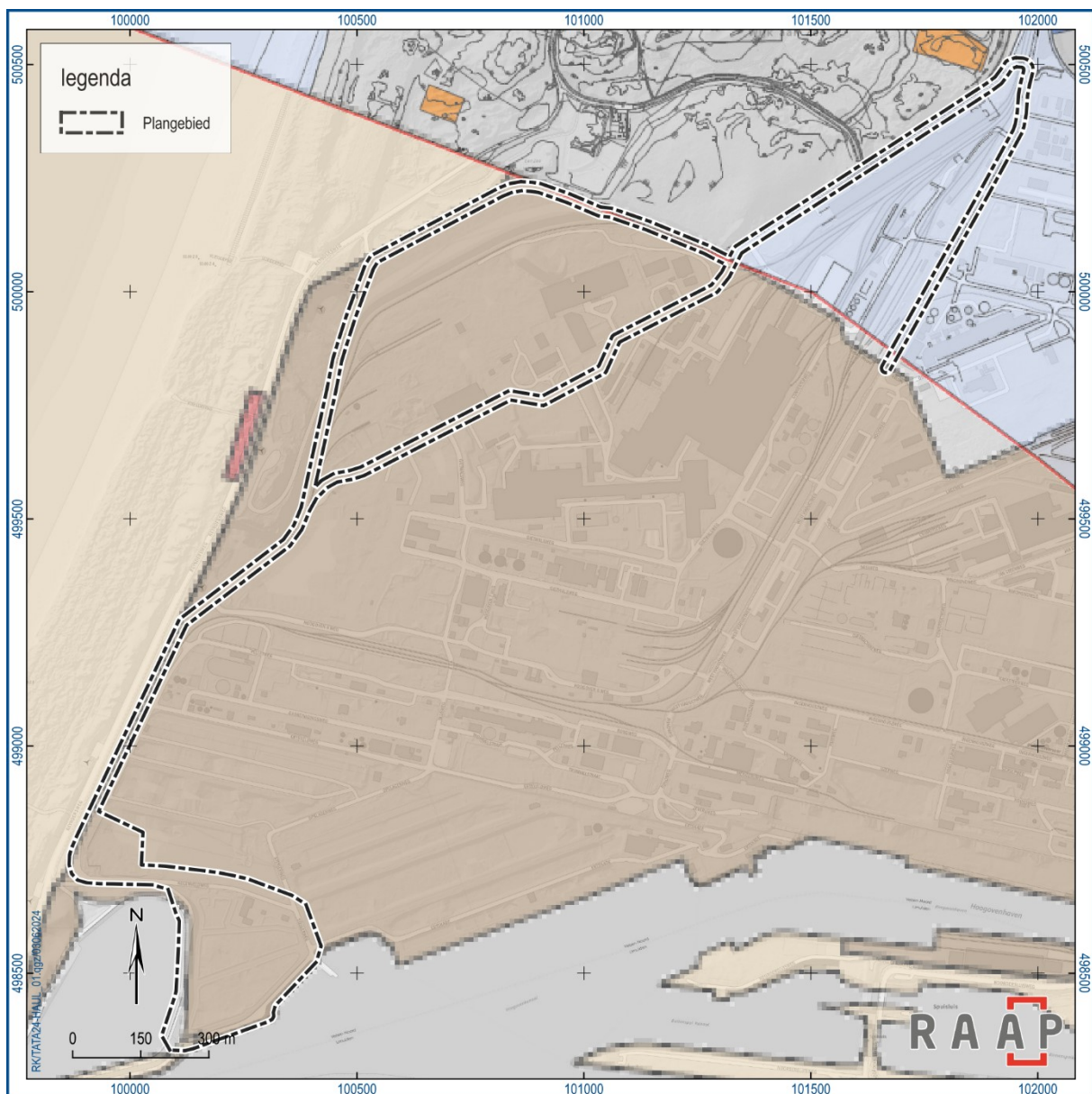

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).

Juridisch en beleidskader

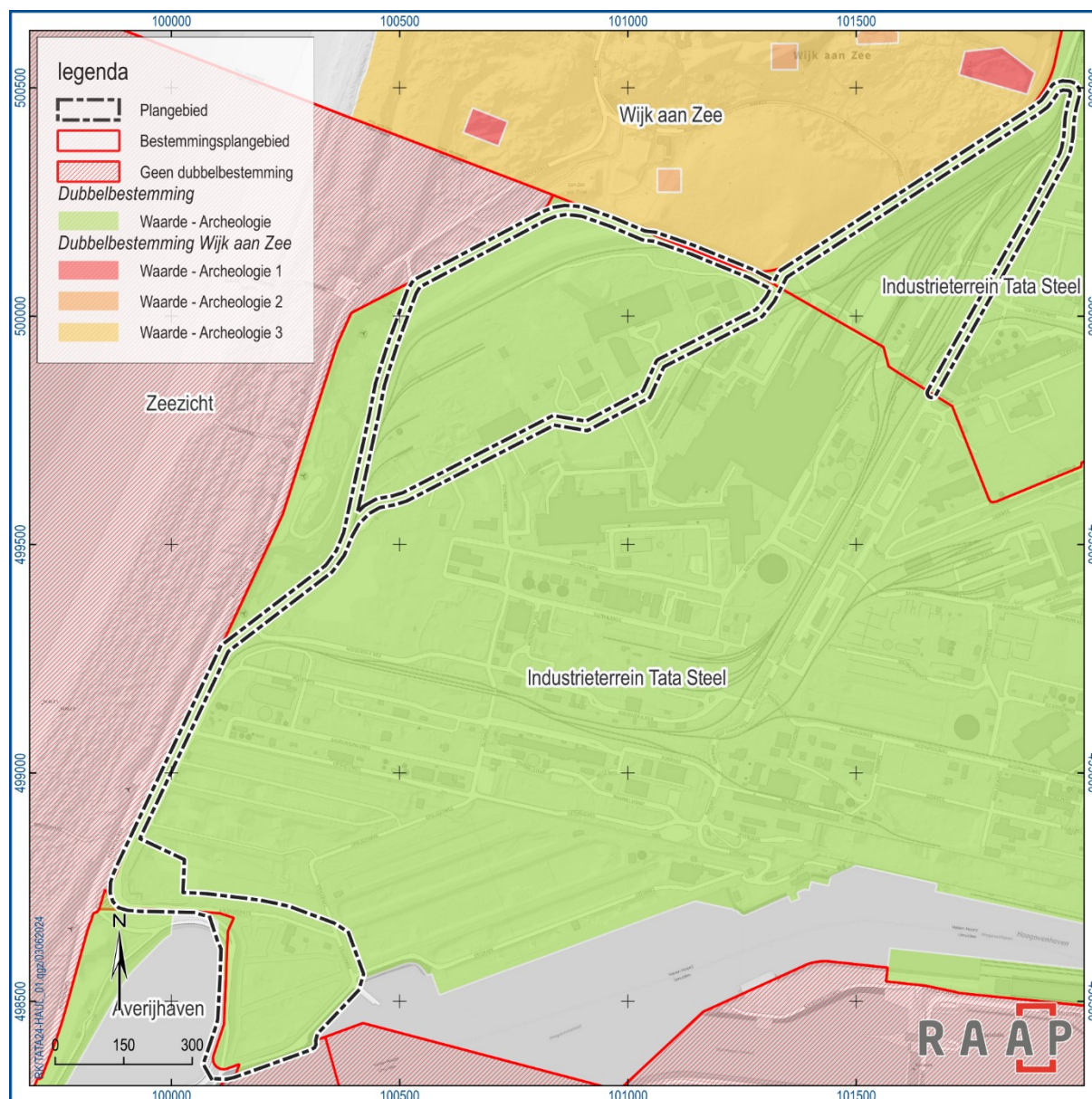
Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeenten Beverwijk en Velsen ligt het plangebied in twee verschillende beleidszones. Het beleid hiervoor schrijft voor dat er bij bodemingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 35 cm -mv (in Velsen) en groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm -mv (in Beverwijk) een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Waarschijnlijk als gevolg van een gemeentelijke grenswijziging, valt een deel van het plangebied in een zone zonder beleidscategorie (grijs in figuur 2).

Figuur 2. Archeologische beleidskaarten.

Deze voorschriften zijn – zonder lacunes – verankerd in de bestemmingsplannen “Tata Steel” in beide gemeenten. Met dat verschil dat zowel in Beverwijk als in Velsen de vrijstellingsdiepte 60 cm -mv is geworden (figuur 3).¹

Figuur 3. Archeologische dubbelbestemmingen.

De ingrepen zijn groter dan de gehanteerde vrijstellingsgrenzen. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is daarom verplicht conform de vigerende bestemmingsplannen.

¹ Beverwijk: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0375.BPtatasteel-OH01/r_NL.IMRO.0375.BPtatasteel-OH01_2.13.html; Velsen: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0453.BP0200TATASTEEL1-1001/r_NL.IMRO.0453.BP0200TATASTEEL1-1001_2.11.html

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, vigerende versie), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Bureauonderzoek
Opdrachtgever	Tata Steel
Bevoegde overheid	Gemeente Velsen en Beverwijk
Plaats	Wijk aan Zee
Gemeente	Velsen en Beverwijk
Provincie	Noord-Holland
Centrumcoördinaten (X/Y)	100.231 / 499.360
Toponiem	Wijk aan Zee
Kadastrale gegevens	IMD00 K 893
Oppervlakte plangebied	218.895 m ²
Afbakening onderzoeksgebied	Tijdens onderhavig onderzoek is het plangebied inclusief een zone van 500 m rondom het plangebied onderzocht.
Onderzoeksperiode	Juni 2024
Uitvoerder	RAAP West
Projectleider	
Projectmedewerkers	-
RAAP-projectcode	TATA24HAUL
Archis-onderzoeksmeldingsnummer	5611983100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio West te Leiden en op termijn het provinciaal depot, Archis en e-depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting aan de hand van verzamelde informatie over bekende en verwachte archeologische resten. Deze onderzoeksfase betreft de eerste fase binnen het traject van archeologisch vooronderzoek dat als einddoel heeft de archeologische waarde van het terrein, dan wel de archeologische vindplaats vast te stellen.

Hiertoe is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd:

- Hoe ziet de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
- Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen in en rond plangebied zijn reeds bekend?
- Wat was het historisch landgebruik van het plangebied en wat is het landgebruik nu en wat is de invloed daarvan op de (verwachte) archeologie en (bodem)gaafheid?
- Wat is de gespecificeerde verwachting ten aanzien van nog onbekende archeologische waarden in het gebied? En wat zijn hiervan de prospectiekenmerken?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten?
- Op welke wijze kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?
- Met de inzet van welke zoekmethoden kunnen verwachte resten systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)?

2 Bureauonderzoek

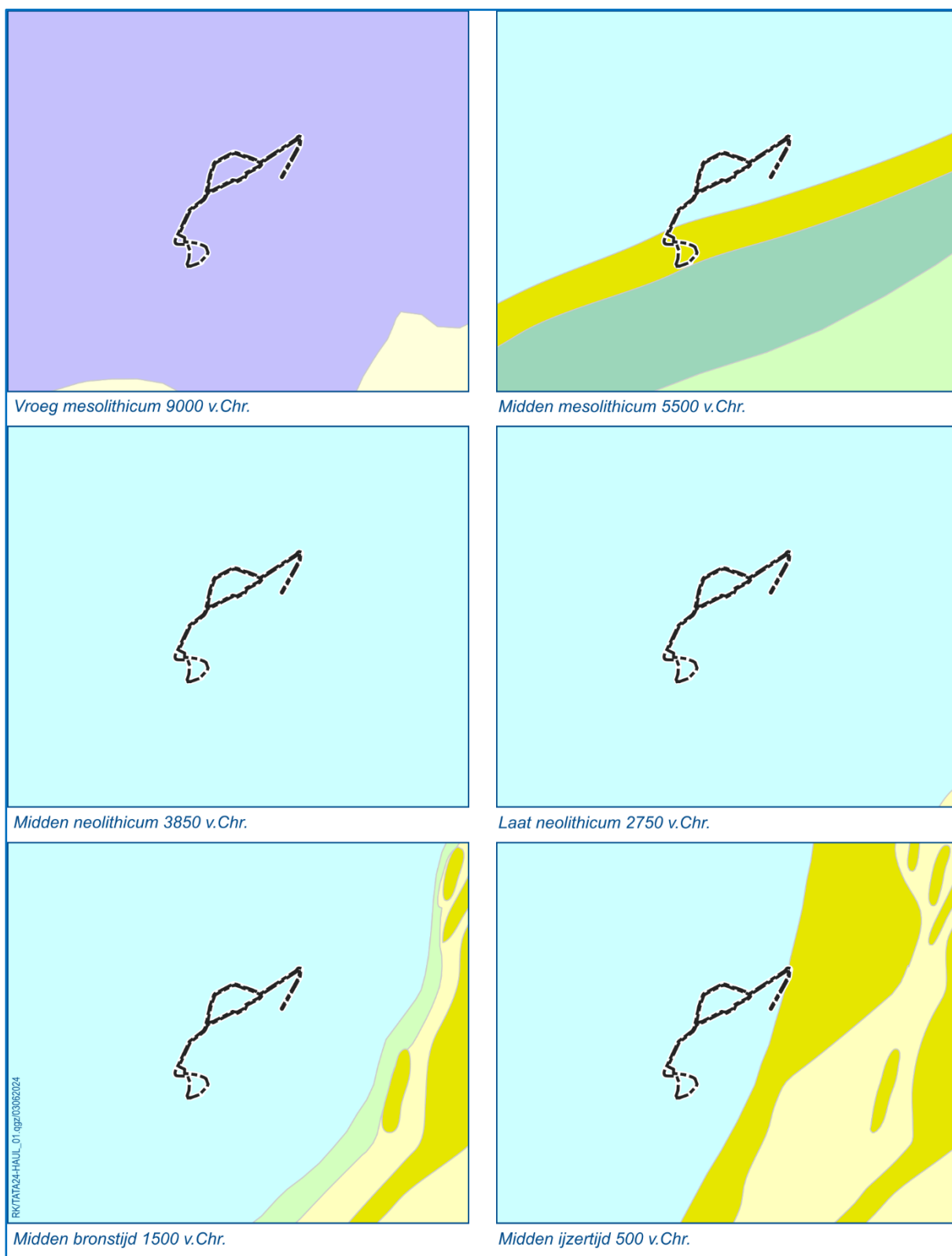
2.1 Methode

Het bureauonderzoek dient ervoor om – op basis van verschillende bronnen – inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en de sporen die het menselijk gebruik in de loop van de tijd heeft achtergelaten. Met behulp van deze gegevens wordt een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld.

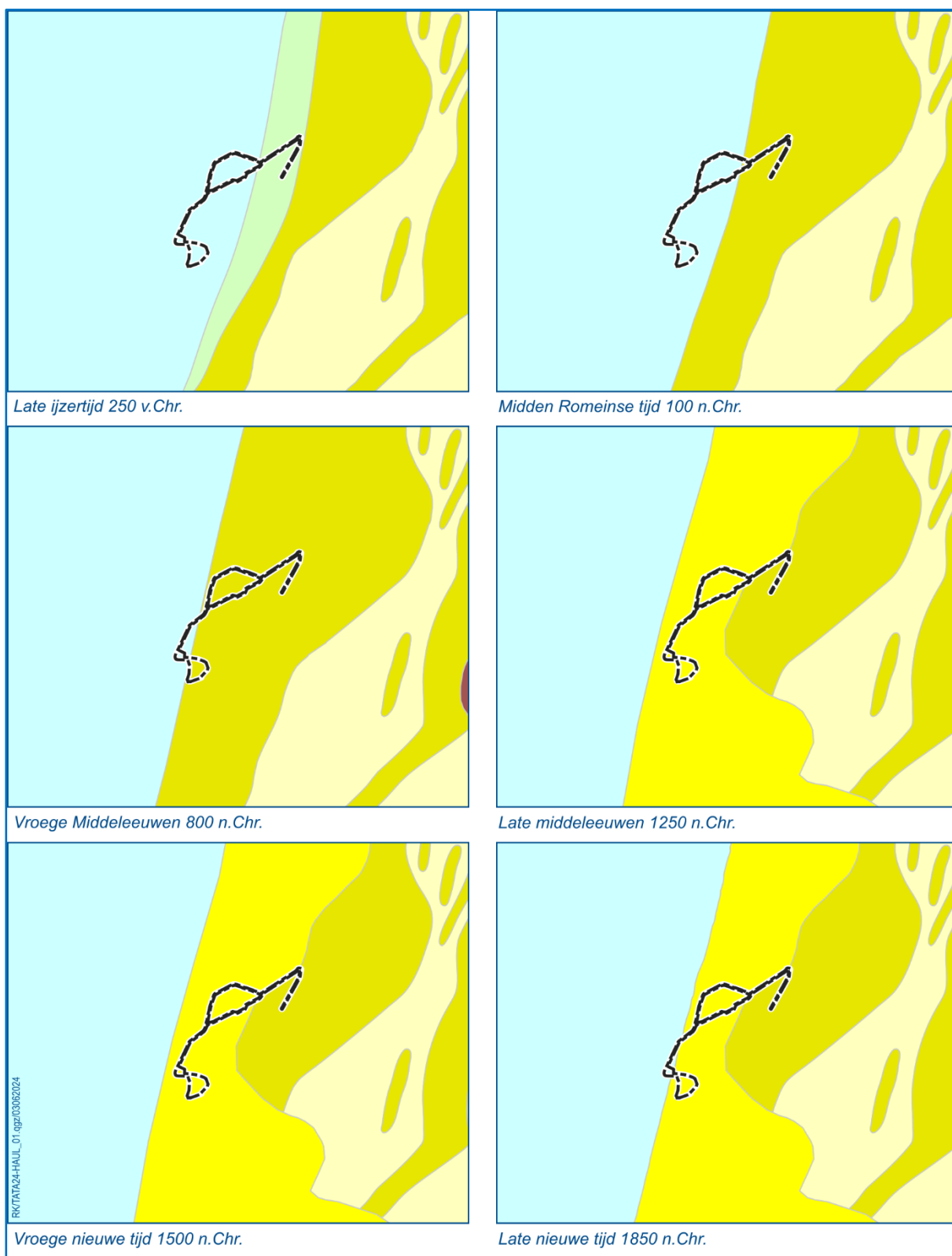
Naast de conform de KNA verplichte bronnen is door de gebiedsexperts van RAAP een beredeneerde keuze gemaakt uit betrouwbare bronnen die voor de archeologische verwachting relevante informatie bevatten (zie bijlage 2 voor de motivering). Daarvoor is gebruik gemaakt van de landelijk en voor RAAP digitaal beschikbare archieven. Voor de beschrijving van de historische situatie is gebruik gemaakt van hiervoor relevante informatiedragers. Voor de actuele metadata van de verzamelde gegevens (gemeente, plaats, etc.) wordt verwezen naar het van toepassing zijnde data-archief.

2.2 Aardkundige situatie

Aan het einde van de laatste ijstijd lag het plangebied op een zandige toendravlakte die nu op ongeveer 22 m -NAP ligt. Met het einde van de ijstijd begon het huidige geologische tijdvak, het Holoceen, waarin het klimaat warmer werd, de zeespiegel steeg en het landschap sterk veranderde. Aanvankelijk vormde zich veen in het plangebied, dat daarna veranderde in een getijdengebied en tenslotte in zee kwam te liggen (figuur 4). Pas in de late ijzertijd kwam het noordoosten van het plangebied weer op land te liggen, als gevolg van de zeewaartse uitbreiding van de kust. Pas in de vroege middeleeuwen lag het grootste deel van het plangebied op land, op een strandwal met Oude Duinen, in een kustzone opgebouwd uit hogere strandwallen en duinen, en lagere strandvlaktes. Pas in de late middeleeuwen lag het geheel op land. Vanaf ongeveer het jaar 1000 begon de kust zich weer terug te trekken. Het vrijkomende zand werd landinwaarts geblazen en vormde de Jonge Duinen, die het grootste deel van het plangebied bedekten. Het meest oostelijke deel van het plangebied lag echter volgens de landschapsreconstructie te ver landinwaarts om afgedekt te raken door deze Jonge Duinen (figuur 5). Afgaande op historische kaarten hebben de Jonge Duinen zich echter wel uitgestrekt tot aan het plangebied en is de landschapsreconstructie gebaseerd op de lagere ligging van het huidige in de 20^e eeuw afgegraven en geëgaliseerde duingebied (zie § 2.4 historische situatie).

Figuur 4. Landschappelijke ontwikkeling van de laatste ijstijd tot en met de midden ijzertijd ([REDACTED] 2006).

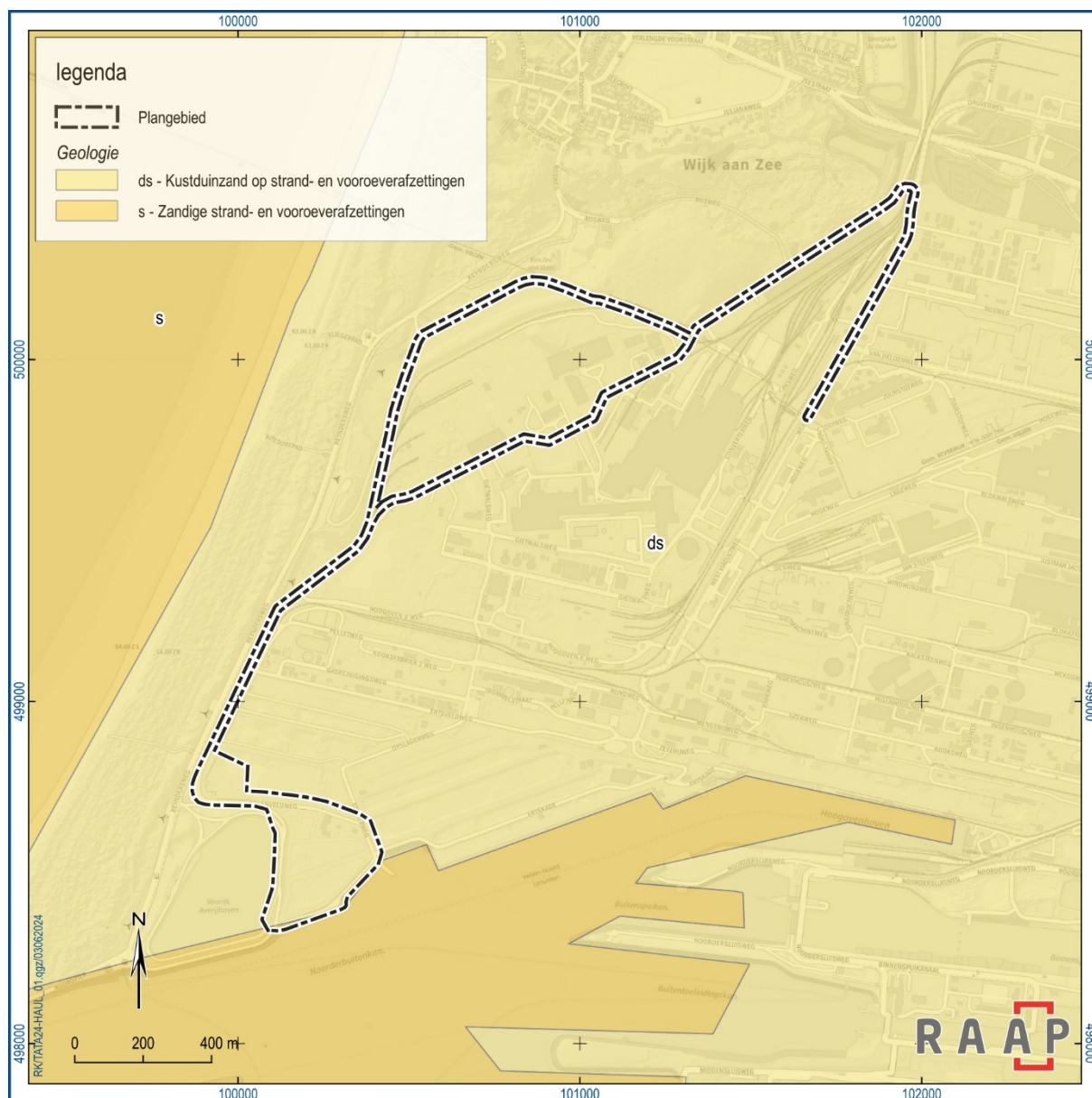
Figuur 5. Landschappelijke ontwikkeling van de late ijzertijd tot de 19^e eeuw ([REDACTED], 2006).

Geologische situatie ²	Kustduinzand op strand- en vooroeverafzettingen (ds in figuur 6); Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort.
Geomorfologische situatie ³	Vlakte ontstaan door afgraving en/of egalisatie van duinen of strandwallen (2M92; figuur 7), plaatselijk grenzend aan kustduinen met bijbehorende vlakten en laagten (11/14L53).
Ouderdom geomorfologische structuur	Nieuwe tijd
Bodemkundige situatie	Niet gekarteerd, maar afgaande op de omgeving waarschijnlijk kalkhoudende duin- en vlakvaaggronden in respectievelijk fijn en matig fijn zand (Zd20A en Zn50A; figuur 8).
Verwachte diepteligging van archeologisch relevante lagen	Vanaf direct aan maaiveld.

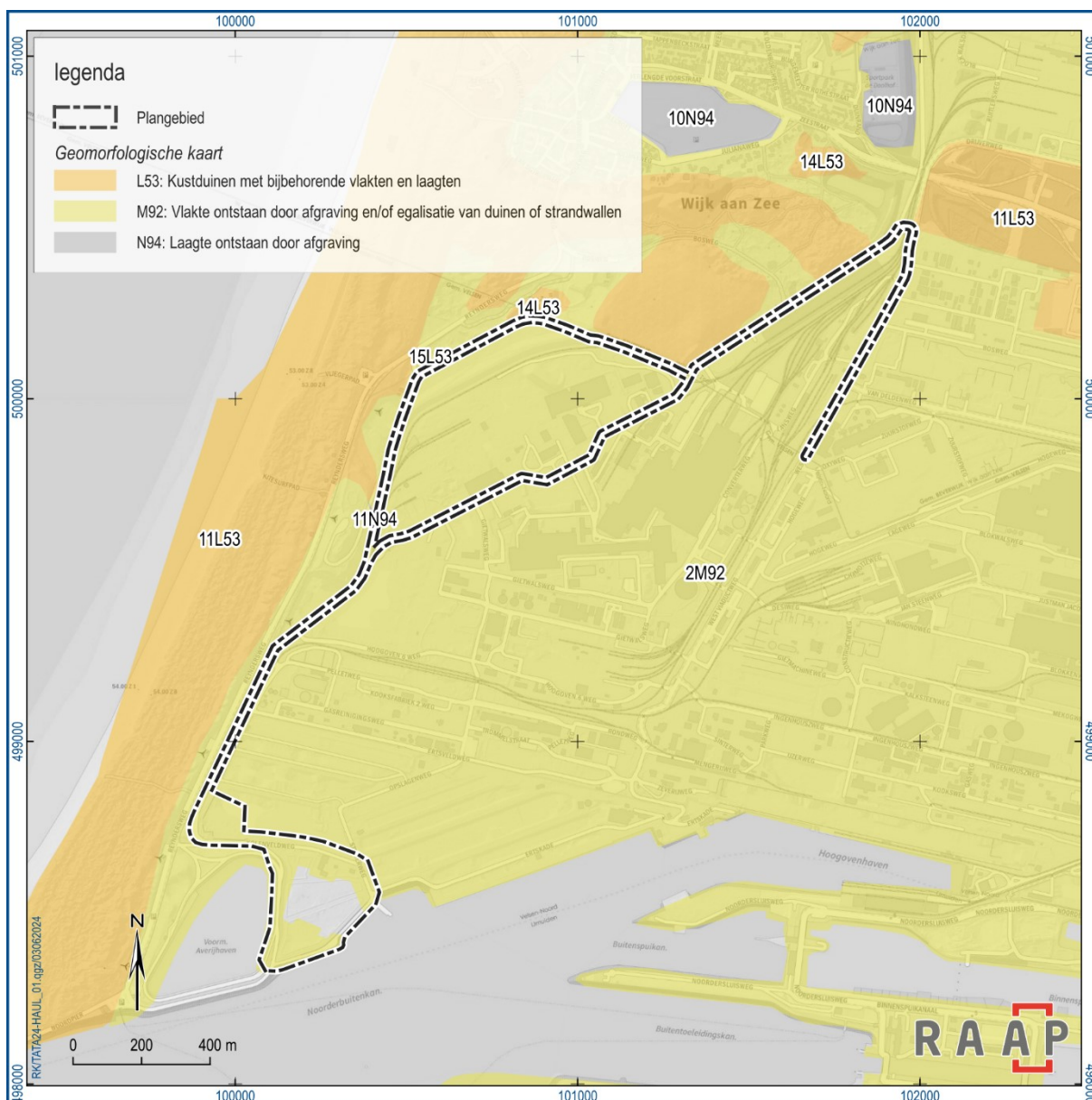
Tabel 2. Overzicht van geraadpleegde geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken van het plangebied en de directe omgeving.

² Weerts e.a., 2006; TNO, 2021.

³ Koomen & Maas, 2004

Figuur 6. Geologische kaart.

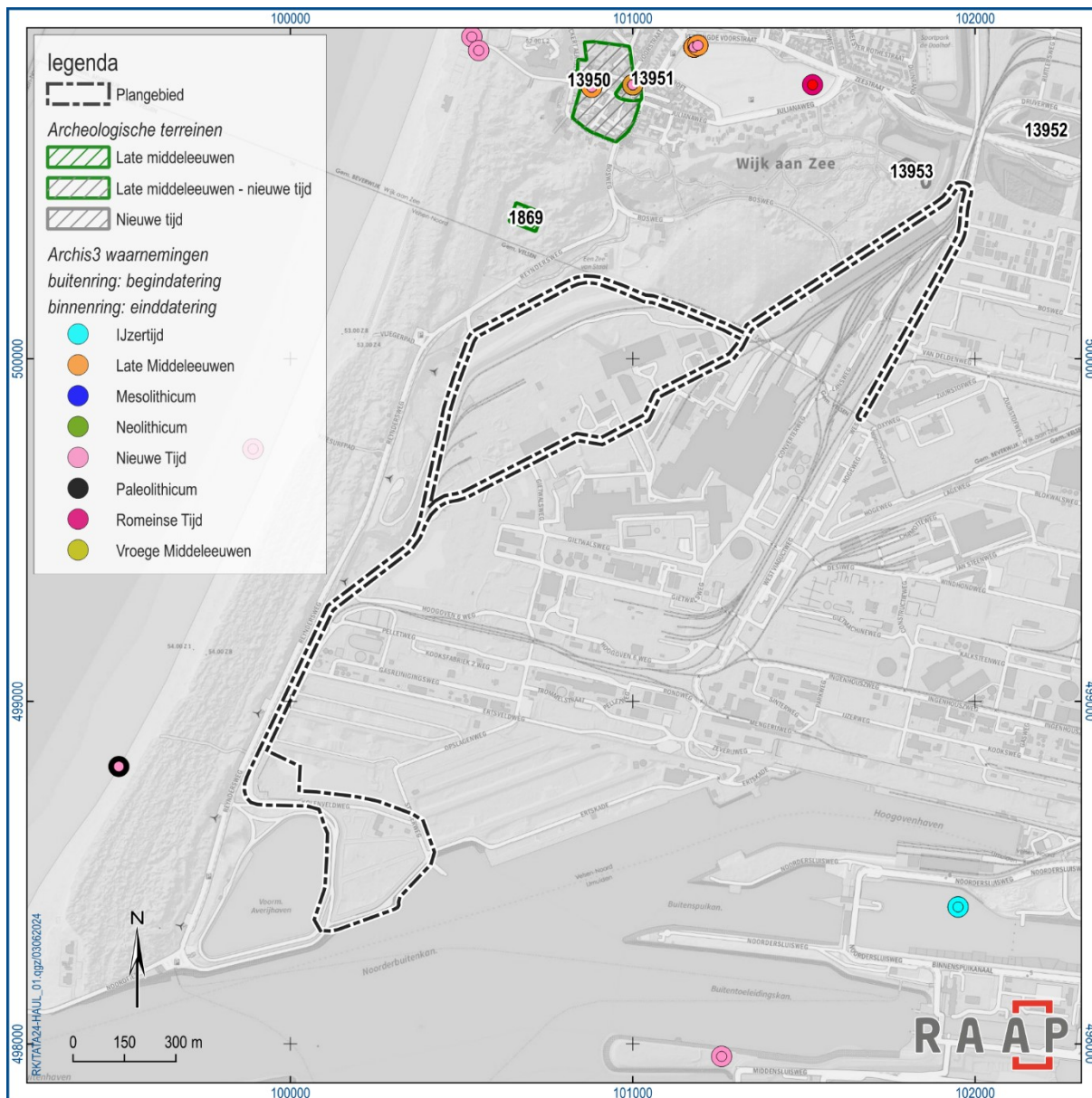
Figuur 7. Geomorfologische kaart.

Bekende archeologische gegevens

Acht waarnemingen in de omgeving zijn geregistreerd op zes locaties. Een aantal daarvan heeft betrekking op de historische kern van Wijk aan Zee. De meeste waarnemingen hebben betrekking op

de late middeleeuwen en nieuwe tijd, maar de vroege middeleeuwen en Romeinse tijd ontbreken niet met elk een waarneming. De vermelding van het paleolithicum betreft een ondateerbare losse vondst van een varkenskaak uit zee (figuur 9 & tabel 4).

Figuur 9. Archeologische informatie (Archis3).

Mon.nr.	Waarde	Complex	Beginperiode	Eindperiode
1869	Terrein van hoge archeologische waarde	Infrastructuur, onbepaald	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
13950	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting, onbepaald	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - 1950
13952	Terrein van archeologische waarde	Versterking, onbepaald	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd: 1500 - 1950
13953	Terrein van archeologische waarde	Versterking, onbepaald	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd: 1500 - 1950
13954	Terrein van archeologische waarde	Versterking, onbepaald	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd: 1500 - 1950

Tabel 3. Archeologische terreinen (Archis3).

Zaakid.nr.	Complex	Beginperiode	Eindperiode
2073951100	complextype niet te bepalen	Late middeleeuwen A	Nieuwe tijd laat
2100291100	kerkhof	Vroege middeleeuwen C	Nieuwe tijd laat
2115017100	weg	Late middeleeuwen B	Nieuwe tijd midden
3051426100	spinklos	Romeinse tijd	Romeinse tijd
3282739100	complextype niet te bepalen	Laat neolithicum A	Nieuwe tijd laat
4946058100	meerdere cultuurlagen, greppels/sloten, spitsporen, kuilen en paalkuilen, een weg, diverse typen nieuwtijds aardewerk, fayence, pijpfragmenten, botmateriaal van varken, paard, hond, kat, rund en klein knaagdier	Nieuwe tijd vroeg	Nieuwe tijd laat
5054557100	diergraf, greppels/sloten, kelders, muurresten, waterputten, onverharde wegen, paal, diverse typen laatmiddeleeuws en nieuwtijds aardewerk, fayence, pijpfragmenten, plavuizen, dakpannen, bakstenen, tegels, dakleien, polychrome wandtegels, ring, hoepel, schop, beitel, knoppen, blik, emmers, kist, gespen, spijkers, hengsels, strips, muurankers, deksel, koker, botmateriaal van vis, schaap/geit, tamme eend, kip, kat, paard, rund, varken, hond en klein knaagdier	Late middeleeuwen B	Nieuwe tijd laat
5173416100	bot - varkenskaak	Paleolithicum	Nieuwe tijd

Tabel 4. Archeologische waarnemingen (Archis3).

Eerder in de omgeving uitgevoerd veldonderzoek volgens Archis 3

Twaalf archeologische veldonderzoeken uit het verleden zijn geregistreerd in Archis3. Deze worden hieronder weergegeven in figuur 10 en in tabel 5 nader toegelicht.

RAP

Zaakid.nr.	Resultaat / advies	Opmerking
2459406100	Rioolbegeleiding in de historische binnenstad van Wijk aan Zee. Onder de Gasthuisstraat een 16 ^e eeuwse verharding aangetroffen van baksteenpuin op 5,2 m +NAP (1,1 m -mv) en muurwerk en een – slordig gemetselde – waterput uit de 18 ^e of 19 ^e eeuw. Begeleiding, dus geen adviezen.	Begeleiding Hollandia. ⁴
4041643100	Oude Duinen en strandzanden onder recent verstoord pakket Jonge Duinen aangetroffen. Geen aanwijzingen voor een archeologisch relevante laag. Lage verwachting, geen vervolgonderzoek.	Booronderzoek RAAP. ⁵
4607437100	Jonge Duinen op een veenlaag (4-8 m -mv / 2,1-4,3 m +NAP) op Oude Duinen (4-6,6 m -mv / 1,5-5 m +NAP) op strandzand (> 7 m -mv / circa 1 m +NAP) aangetroffen. Archeologische vindplaats in het westelijke deel van het onderzochte gebied aangetroffen in de vorm van vooral aardewerk, bot en houtskool, vermoedelijk uit de brons- en ijzertijd en de Romeinse tijd. Advies: vervolgonderzoek is nodig bij ingrepen dieper dan 2,1 m +NAP, ingrepen reiken echter slechts tot 6,5 m +NAP, dus vrijgave.	Booronderzoek RAAP. ⁶
4685173100	Onderzocht gebied verstoord tussen 0,15 en 0,65 m -Mv (7,3 tot 7,8 m +NAP). Hieronder Jonge Duinen met een top op 1,6 tot 6,37 m +NAP. Geen bodemvorming aangetroffen, wel een kalkloos niveau op 3,3 m -Mv (3,6 m +NAP) van circa 15 cm dik. Op een diepte van 2,9 m -Mv (ca. 4,17 m +NAP) is een veenlaag met zandbrokken aangetroffen. Advies: vrijgave.	Booronderzoek RAAP. ⁷
4878383100	Humeuze lagen aangetroffen in het Jonge Duinzand uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd tussen 4,5 – 4,9 m -mv (3,3 – 3,85 m +NAP). Een mogelijk potentieel niveau bevindt zich dieper dan 6 m -mv (circa 4 m +NAP). Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Het plangebied is vrijgegeven.	Booronderzoek Antea. ⁸
4929031100	Onderzoek naar archeologische potentie dekzandniveau. Bodemprofielen aangetroffen die wijzen op laaggelegen en zelfs geërodeerde top van het dekzand. Advies tot vrijgave.	Booronderzoek ADC. ⁹
4946058100	Ter plaatse van 4607437100, zie 5054557100 hierna.	Proefputten RAAP.
5054557100	Ter plaatse van 4607437100. Sporen aangetroffen in de top van de Jonge Duinen van de voormalige Tusschenwijkseweg, perceelsgrenzen (greppels en sloten) en sporen van landbouw (grondverbetering, hekken, omheining en veldschuur) vanaf de 18 ^e eeuw en muren en funderingen uit de 19 ^e en 20 ^e eeuw. Vondstmateriaal uit dezelfde periode met enkele vondsten uit de periode 10 ^e -14 ^e eeuw. Advies: opgraving, dus geen vervolg.	Opgraving RAAP. ¹⁰
5279057100	Vanaf circa 3,7-4,67 m NAP zijn vegetatiehorizonten aanwezig in het duinzand, vermoedelijk de top van het Oude Duinzand. Plaatselijk – in een depressie – is veen gevormd. Vermoedelijke top van de Oude Duinen vertoont dan grote hoogteverschillen. Geen archeologische indicatoren in geanalyseerde monsters aangetroffen op 1 fragment houtskool na. Geen vindplaats. Advies: geen vervolgonderzoek.	Booronderzoek RAAP. ¹¹
5295654100	Doublure 5279057100 hiervoor.	Booronderzoek RAAP.
5310249100	Humeus niveau in de top van de Oude Duinen aangetroffen op 3,45 m -mv / 4,37 m NAP met een hoge verwachting voor de aanwezigheid van archeologische resten uit de bronstijd – vroege middeleeuwen. Niveau wordt vaak afgedekt door veen en is dus waarschijnlijk goed geconserveerd. Plaatselijk diepe verstoringen van de top van de Oude Duinen, vooral waar vroeger bebouwing heeft bestaan. Advies: vervolgonderzoek bij bodemingrepen onder 4,2 m +NAP.	Booronderzoek RAAP. ¹²

⁴ Salomons, 2015.

⁵ Coppens, 2017.

⁶ Coppens, 2019.

⁷ Wolzak MSc & Coppens, 2019.

5390172100	Jong Duinzand is verstoord en bevat geen archeologisch kansrijke niveaus. Vanaf 510 cm –mv (309 cm +NAP) komt Oud Duinzand voor tot een diepte van minimaal 600 cm –mv (219 cm +NAP). In de top van het Oude Duinzand komt een humeus niveau voor. Advies: vrijgave tot 4 m -mv, bij diepere ingrepen karterend booronderzoek.	Booronderzoek RAAP. ¹³
------------	--	-----------------------------------

Tabel 5. Eerder uitgevoerd archeologisch veldonderzoek (Archis3).

Bekende archeologische gegevens uit andere bronnen

In het plangebied komen geen bestaande of verdwenen historische molens voor.¹⁴

Volgens de Indicatieve Kaart van het Militair Erfgoed (IKME) ligt het plangebied in de zone van de *Atlantikwall*, een Duitse kustlinie uit de Tweede Wereldoorlog die een geallieerde invasie moest tegenhouden.¹⁵ Geallieerde stafkaarten laten in het plangebied inderdaad een veelheid aan stellingen en versperringen zien (figuur 11). Alleen waar het plangebied splitst in twee afzonderlijke routes, lijkt de zuidoostelijke, kortere route door een relatief leeg gebied te lopen.

De Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland biedt geen verdere extra informatie.¹⁶

⁸ Fens, et al., 2021.

⁹ Huizer, 2021.

¹⁰ Mol, 2023.

¹¹ Peeters, 2022a.

¹² Peeters, 2022b.

¹³ Bulambo & Kruidhof, 2023.

¹⁴ Allemolenskaart.nl

¹⁵ Ikme.nl

¹⁶ <https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWeb/Viewer/?app=d46e98fbf40849859f712b54acf92977>

Figuur 11. Geallieerde stafkaart (Canadian Overprint).

2.4 Historische situatie

Op basis van historische kaarten kan inzicht worden verkregen in het historisch gebruik van een gebied van na de late middeleeuwen tot begin 20e eeuw. In die periode was men veel minder dan daarvoor gebonden aan de (on)mogelijkheden die het natuurlijke landschap bood voor bewoning en andere vormen van landgebruik. Het historisch gebruik zegt daarmee iets over de archeologische potentie van het gebied. Daarnaast kan het informatie leveren over eventuele bodemverstoringen die in het verleden hebben plaatsgevonden.

Begin 17^e eeuw ligt het plangebied nog in woest duingebied en wijst niets op bebouwing of bewoning. Het aangegeven reliëf lijkt te wijzen op Jonge Duinen (figuur 12).

Figuur 12. Globale ligging van het plangebied (rood) op de Kaart van [redacted] Colom uit 1639. Het noorden is rechts.

De situatie op de kadastrale minuutplan van 1832, de eerste echt betrouwbare en gedetailleerde kaart van heel Nederland, is niet goed te raadplegen. De westelijke deelgebieden liggen op het blad Velsen, Sectie A blad 1 & 2, de oostelijke op Wijk aan Zee, sectie A blad 3. Op geen van deze minuutplans is iets aangegeven ter plaatse van het plangebied. Het verzamelplan van Wijk aan Zee laat eveneens niets zien (figuur 13). Het verzamelplan van Velsen laat echter wel duidelijk zien dat het plangebied in Jonge Duinen ligt (figuur 14).

Figuur 13. Kadastraal verzamelplan van Wijk aan Zee uit 1832 met in rood de globale ligging van het plangebied.

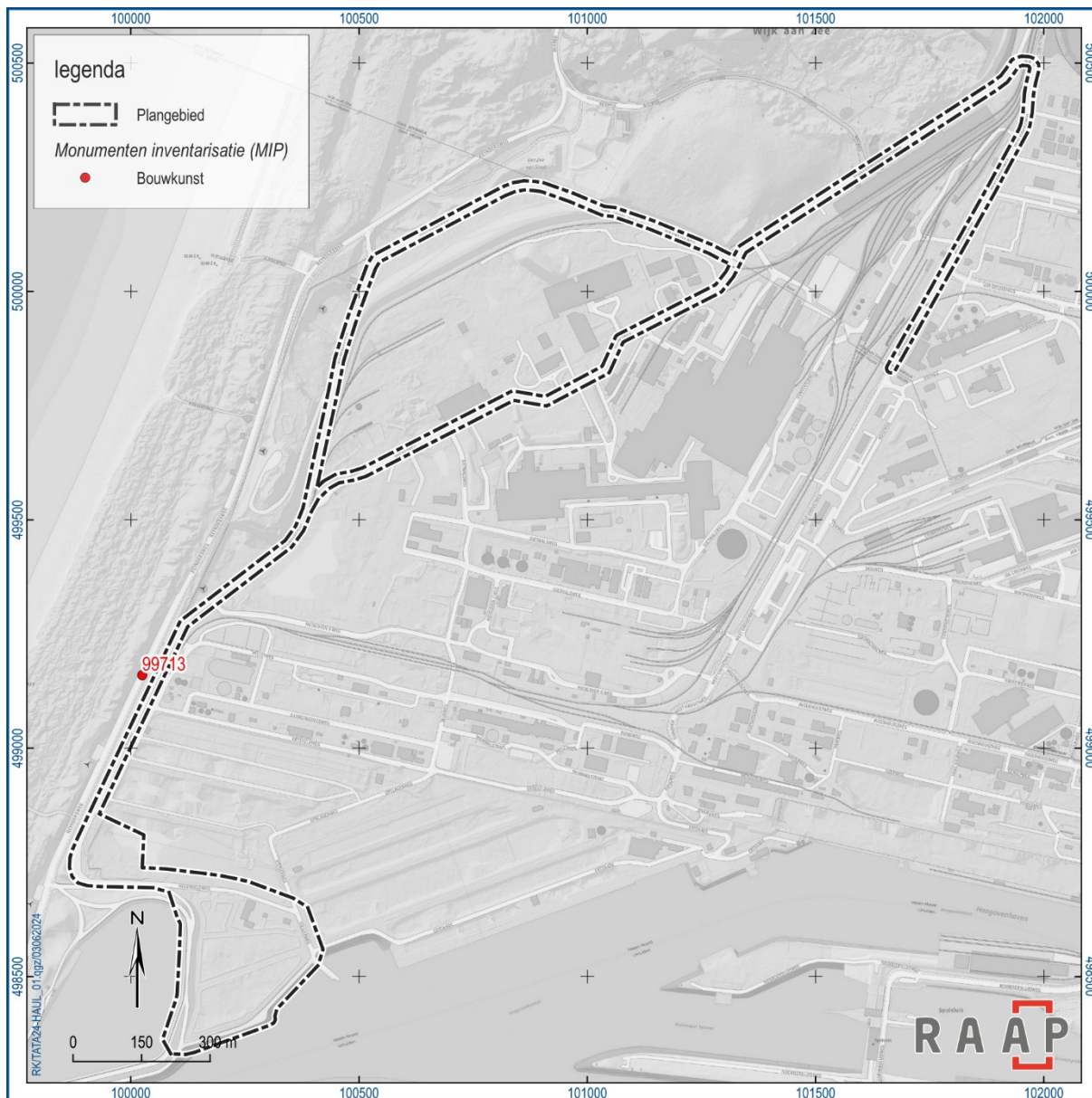
Figuur 14. Kadastraal verzamelplan van Velsen uit 1832 met in rood de globale ligging van het plangebied.

De ligging in de Jonge Duinen is nog goed te zien op de topografische kaart van 1850, maar in 1900 zijn de eerste afgravingen en egalisaties in het noorden van het plangebied zichtbaar. Ook in het zuiden is een "Terrein in afgraving" aangegeven. In 1925 is deze situatie binnen het plangebied nog stabiel, maar ten zuidoosten van het plangebied zijn ten behoeve van het Hoogoventerrein al grote oppervlaktes duinen afgegraven en geëgaliseerd. In 1945 is het zuidelijke deel van het plangebied en een stuk van de zuidoostelijke route geëgaliseerd. De geëgaliseerde terreinen zijn nog niet ingericht en onbebouwd. Het deel in het zuidoosten loopt door een weidegebied dat op de geallieerde stafkaart uit de Tweede Wereldoorlog onder water lag (figuur 11) en waar op de kaart van 1954 een maaiveldhoogte in is aangegeven: 4,5 m +NAP. Grenzend aan de zuidpunt van het plangebied is de Averijhaven uitgegraven. In 1975 blijkt vrijwel het gehele plangebied bij het Hoogoventerrein getrokken te zijn. Alleen het meest westelijke deel ligt nog in de ongerepte duinen. Er lopen wegen en sporen door het plangebied, maar er is geen bebouwing aangegeven. In 2000 is het gehele plangebied geëgaliseerd en onderdeel van het industrieterrein. Ook dan wordt het plangebied voornamelijk door wegen en spoor ingenomen. Alleen in het zuidelijke deel zijn twee panden aangegeven (figuur 15). Dat zijn er nu vier. Alle liggen aan de Kolenveldweg.

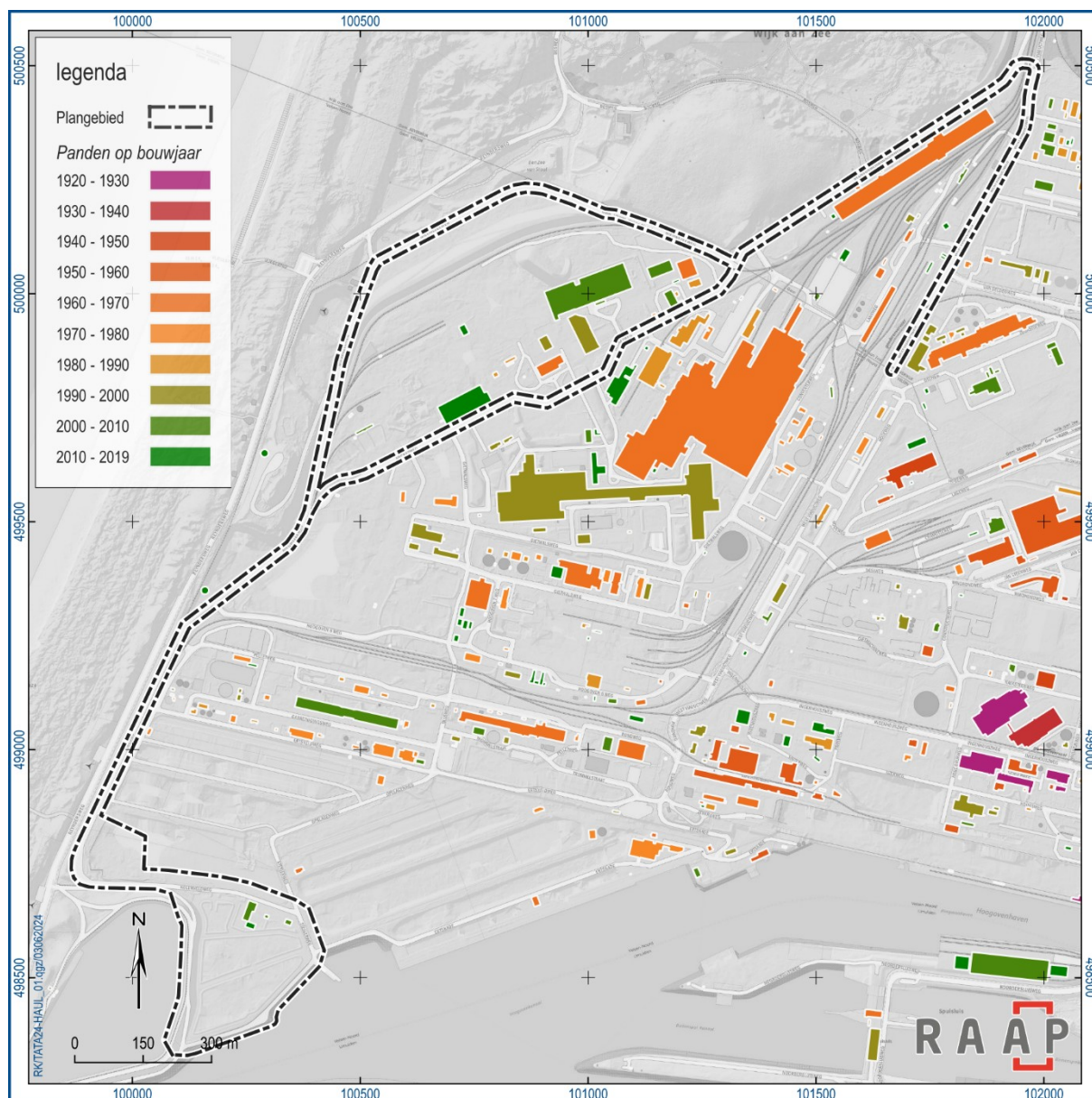
Figuur 15. Het plangebied op diverse historische topografische kaarten.

In het plangebied komen geen historische gebouwde waarden voor. Wel ligt vlak langs het plangebied, aan de Reyndersweg, een kustbatterij uit 1943, de *Marine Seeziel Batterie Wijk* van de *Festung IJmuiden* binnen de *Atlantikwall*. De betreffende batterij is een MIP-object (nr. 99.713; figuur 16).

Figuur 16. Historische bouwkundige waarden.

Bestaande panden in het zuiden van het plangebied dateren uit 2003 (3 stuks) en 2018 (1). Overige bebouwing ligt niet in maar grenst aan het plangebied en stamt uit het tweede kwart van de 20^e eeuw en het eerste van de 21^e (1961 – 2019; figuur 17).

Figuur 17. Bestaande panden op bouwjaar.

2.5 Huidige situatie

Aan de hand van actuele gegevens van recente luchtfoto's, Google Street View en navraag bij de opdrachtgever zijn de onderstaande zaken over de huidige situatie te melden.

Huidig grondgebruik	Industrieterrein, hoofdzakelijk weg, daarnaast spoor, braakliggend en depots (figuur 18).
Hoogteligging maaiveld	7,13 – 8,27 m +NAP plaatselijk opgehoogd tot 15,43 m +NAP (dijk in het zuiden) en 19,63 m +NAP (depots; figuur 19) en in het uiterste zuiden (rond de Averijhaven) tot 5 m +NAP. Dit betekent dat binnen het in de jaren '40 en '50 als geëgaliseerd aangegeven deel van het plangebied met een maaiveldhoogte van 4,5 m +NAP in 1954 inmiddels is opgehoogd. De huidige

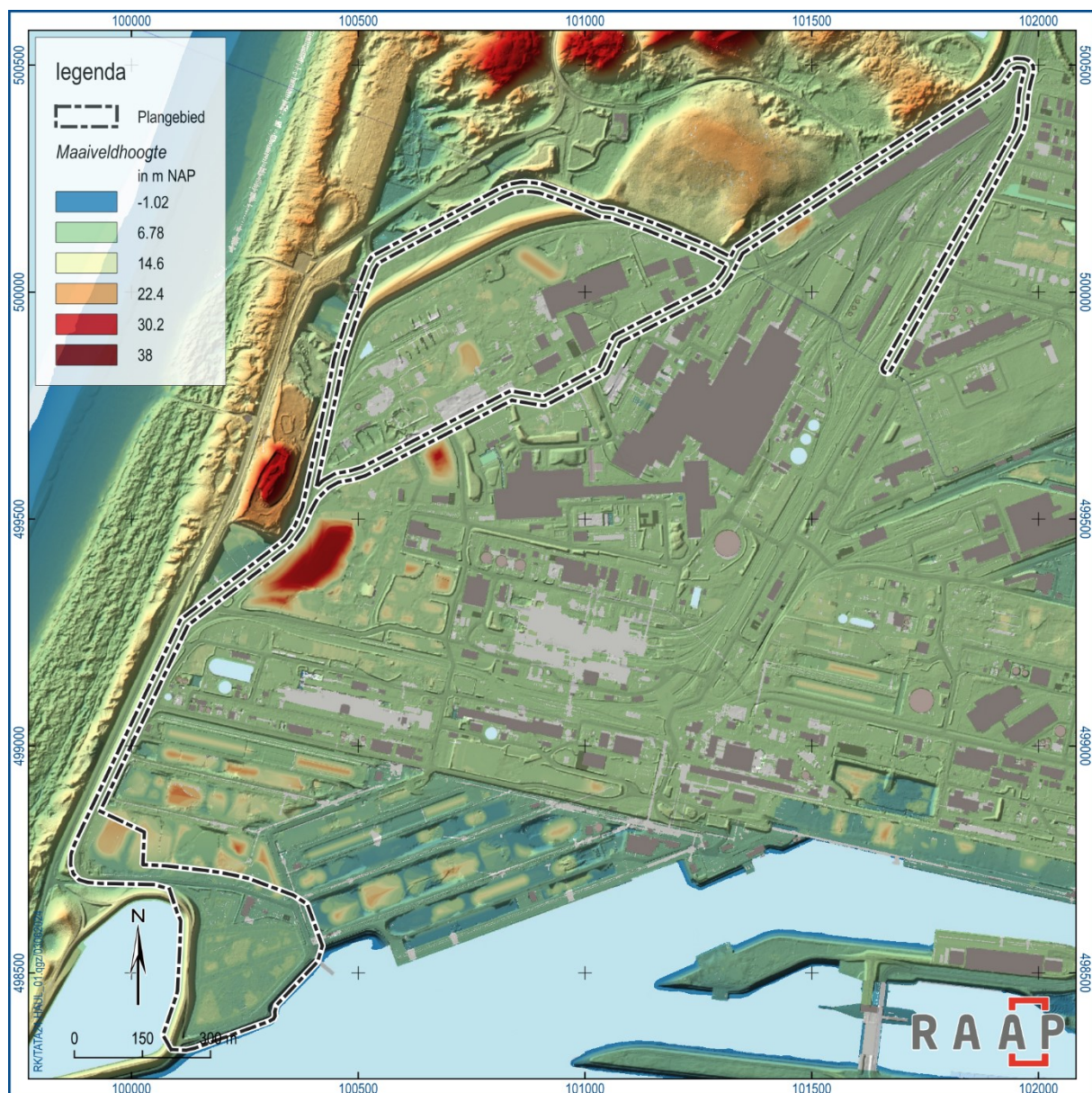
	maaiveldhoogte in dit stuk bedraagt minimaal 8,07 m +NAP, wat een recente ophoging van minimaal 3,57 m betekent.
Bodemverstoringen	Grotendeels 3 m -mv en dieper, onder enkele wegen (Blokvormenmagazijnweg en Reyndersweg) 0 – 1,5 m -mv (figuur 20).
Grondwatertrap of -stand	Niet gekarteerd.
Milieutechnische condities	Geen registraties. ¹⁷
Aanwezige constructies (funderingen, kelders e.d.)	Weg- en spoorcunetten; funderingen bestaande bebouwing in het zuiden.
Locatie en diepte van kabels/leidingen	Zie figuur 21. KLIC geeft geen informatie over diepteligging.

Tabel 6. Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.

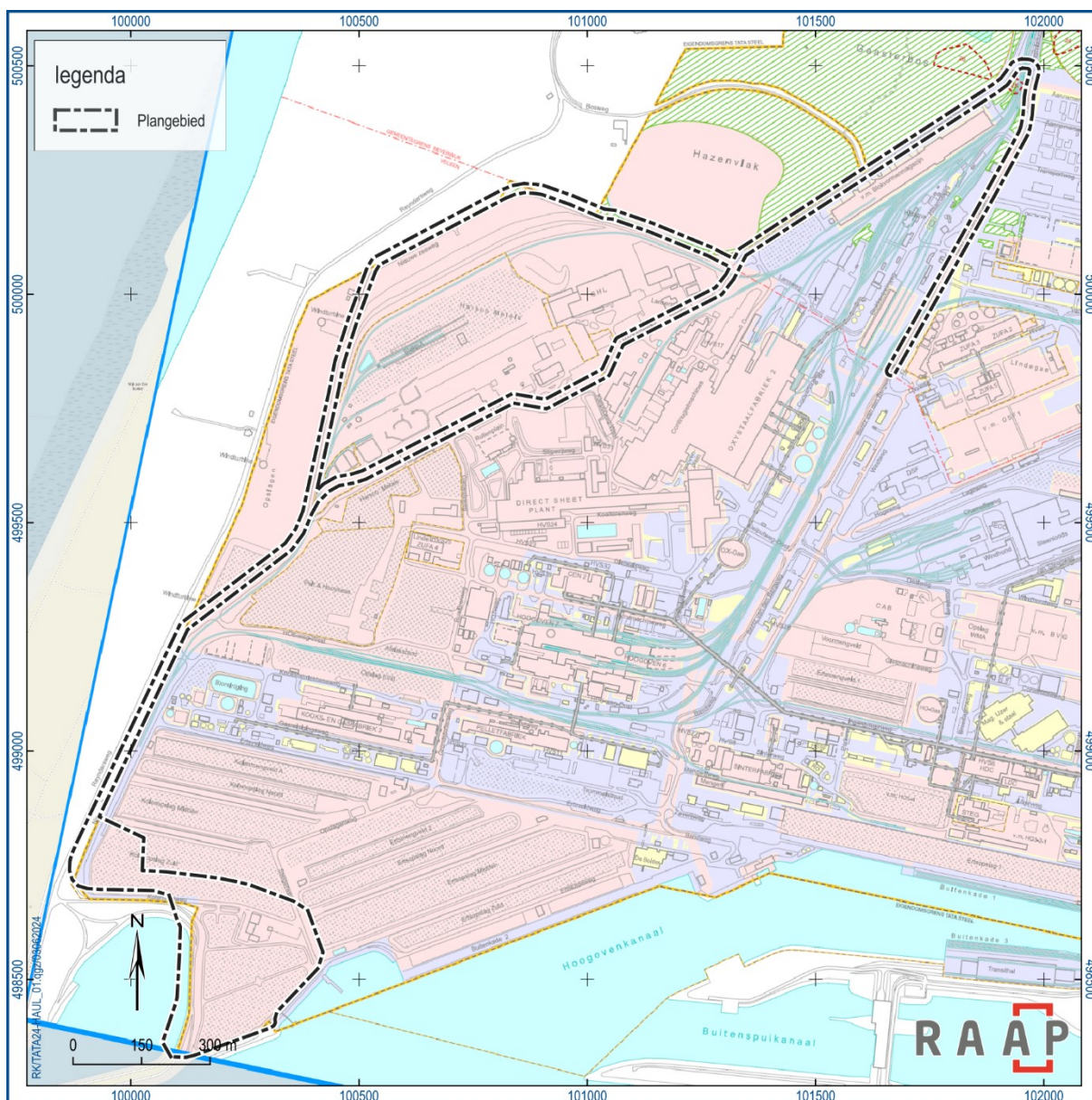
¹⁷ Bodemloket.nl

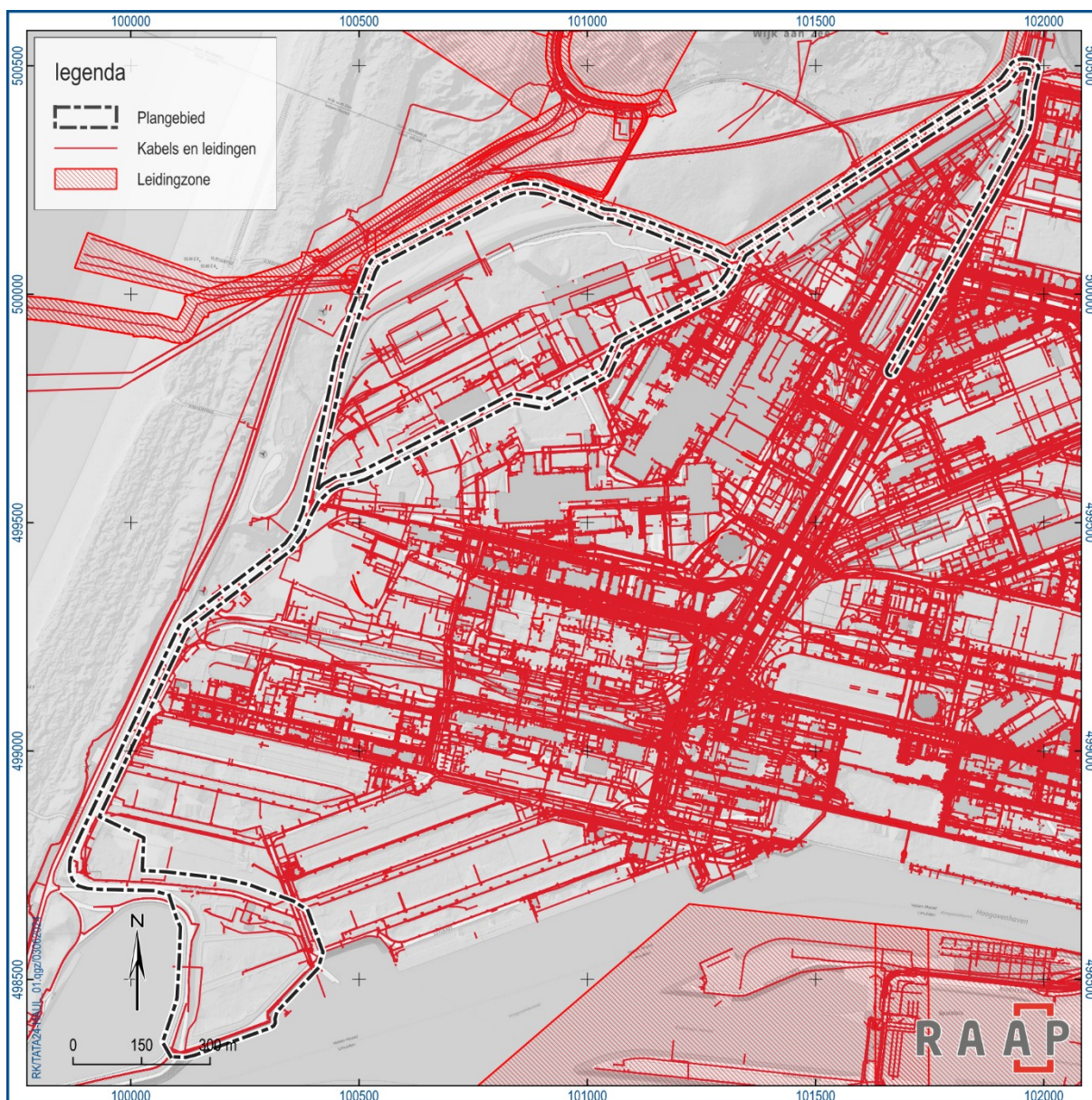
Figuur 18. Luchtfoto.

Figuur 19. Weergave van de maaiveldhoogte volgens het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN4).

Figuur 20. Verstoringenkaart (Tata Steel). Oranjerode: 3 m -mv en dieper; lila: 0 – 1,5 m -mv; geel: 1,5 – 3,0 m -mv; groene arcering: mogelijk onverstoord.

Figuur 21. Kabels en leidingen.

2.6 Toekomstige situatie

Uit navraag bij de opdrachtgever is het volgende gebleken over de toekomstige situatie:

Aard	Aanleg, verbreding en versteviging van de bestaande weg om hem geschikt te maken voor zeer zwaar transport.
Omvang en diepte	Tot max 2 m -mv over maximaal 218.895 m ² .
Invloed op maaiveld en grondwater	Geen.
Toekomstig gebruik	Weg.
Toekomstige gebruiker	Tata Steel.

Tabel 7. De toekomstige situatie.

3 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de tijdens het bureauonderzoek verzamelde gegevens is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Deze geeft inzicht in de aard en de ouderdom (inclusief omvang en uiterlijke kenmerken), (diepte)ligging, en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten.

Aard en ouderdom

Het verspreidingspatroon van archeologische vindplaatsen is voor een groot deel gerelateerd aan de fysieke eisen die de mens stelde aan de leef- en woonomgeving. Het meest markant zijn de verschillen tussen jager-verzamelaars enerzijds en landbouwers anderzijds.

Jager-verzamelaars

In de steentijd (paleolithicum t/m neolithicum) leefden de mensen voornamelijk van de jacht, visvangst en het verzamelen van eetbare planten en vruchten. Deze zogenaamde jager-verzamelaars trokken door het landschap en verbleven alleen tijdelijk op een plek. Uit een ruimtelijke analyse blijkt dat hun kampementen in vrijwel alle gevallen waren gesitueerd op de overgang van nat naar droog. Nabij dergelijke gradiëntzones waren namelijk de meeste voedselbronnen voorhanden en was (drink)water bereikbaar.

Het oppervlak uit de oude en midden steentijd bevindt zich vanaf 27 tot 30 m –mv (22 m -NAP). Er is onvoldoende informatie voorhanden over de aan- of afwezigheid van gradiëntzones. Er geldt dan ook een niet nader gespecificeerde archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de steentijd.

Landbouwers

Met de introductie van de landbouw (vanaf het neolithicum) werd de mate waarin gronden geschikt waren om te beakkeren een steeds belangrijker factor in de locatiekeuze van de mensen. De eerste akkergronden werden aangelegd op de van nature vruchtbaarste gronden. Bovendien moesten de gronden goed ontwaterd zijn.

Het plangebied kenmerkt zich in het noordoosten vanaf ongeveer de late ijzertijd door de ligging op een strandwal. Voor het zuidwesten is dit de vroege middeleeuwen. Hierdoor worden archeologische resten vanaf deze perioden – afhankelijk van de locatie in het plangebied – tot en met de 16^e eeuw verwacht. Op basis van het historisch kaartmateriaal blijkt dat er in de nieuwe tijd geen bewoning in het plangebied heeft plaatsgevonden.

Vindplaatsen van landbouwsamenlevingen zijn over het algemeen enkele honderden vierkante meters tot meerdere hectare groot (een boerenerf tot een heel dorp) en kenmerken zich door een spreiding van vondstmateriaal in een oude bodemhorizont in de afzettingen van de Oude Duinen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog lagen in het plangebied Duitse stellingen van de *Atlantikwall*. Voor zover bekend gaat het om prikkeldraadversperringen, enkele bunkers, een middelzwaar luchtafweergeschut en mogelijk vlammenwerpers.

(Diepte)ligging

Het plangebied kenmerkt zich door een gestapeld landschap waarin meerdere archeologisch relevante niveaus voorkomen. Deze zijn herkenbaar aan ontkalkte zones in het Jonge Duinzand en/of afgedekte bodemhorizonten of veenlagen in de Oude Duinen. Het pakket Oude Duinen is in de nabijheid op 4,67 m +NAP aangetroffen (zie tabel 5; zaakidentificatienummer 5279057100; circa 0,46 tot 3,60 m -mv alwaar niet opgehoogd). Resten van de inrichting van het landschap voor militaire doeleinden uit de Tweede Wereldoorlog zullen vanaf het maaiveld aanwezig zijn of zijn geweest.

Fysieke kwaliteit

Aangezien in het plangebied afdekkende pakketten van de Jonge Duinen aanwezig zijn, is mogelijk sprake van een goede conservering van de archeologische resten in onverstoorde delen van de bodem.

In het plangebied is de bodem afgegraven ten behoeve van de aanleg van het terrein van Hoogovens. Uit het AHN blijkt dat het gaat om een hoogteverschil van ongeveer 4 tot 17 meter. Daaruit kan geconcludeerd worden dat eventuele archeologische resten hier ook (deels) verdwenen kunnen zijn.

De ontgraving of egalisering van het plangebied lijkt al tijdens of voor de Tweede Wereldoorlog plaatsgevonden te hebben. Dit wordt bevestigd door de vergelijking van het kaartbeeld van 1954 en van een Geallieerde stafkaart van het gebied. Resten van de inrichting van het landschap voor militaire doeleinden zijn dus mogelijk niet aangetast door deze afgraving, maar mogelijk wel door de industriële bouwactiviteiten daarna. Van belang is bovendien dat een deel van het tracé door een gebied loopt dat in 1954 een maaiveldhoogte van 4,5 m +NAP had maar dat momenteel minimaal op 8,07 m +NAP ligt. Dit stuk is dus recent met minimaal 3,57 m opgehoogd.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- Vanaf 27 tot 30 m diepte geldt een niet nader te specificeren verwachting voor de aanwezigheid van resten van tijdelijke kampementen van jagers-verzamelaars uit de steentijd.
- Het niveau van de Oude Duinen is te verwachten vanaf 4,67 m -+NAP, dit is vanaf 3 m -mv in het grootste deel van het plangebied, behalve in het deel rond de Averijhaven waar deze hoogte van 3 tot 0 m -mv kan voorkomen.
- In het grootste deel van het plangebied is de bodem tot 3 m en dieper verstoord. Ter plaatse van de Reyndersweg en de Blokvormenmagazijnweg is de verwachte verstoring 0 – 1,5 m diep. Hier bedraagt de maaiveldhoogte echter rond de 7,13 – 8,27 m +NAP en is het niveau van de Oude Duinen vanaf 2,13 tot 3,27 m -mv te verwachten
- De geplande ingrepen reiken tot maximaal 2 m -mv.
- Een deel van het plangebied is recent met minimaal 3,57 m opgehoogd.
- Vanaf de onderzijde van de aanwezige verstoring bestaat de kans op de aanwezigheid van afgedekte bodemhorizonten waarin resten van bewoning door landbouwsamenlevingen aanwezig kunnen zijn. Binnen het traject van de Oude Duinen en strandwallen kunnen resten worden verwacht uit de ijzertijd (in het noordoosten) variërend tot de vroege middeleeuwen (in het zuidwesten) tot en met de 16e eeuw.
- Er bestaat een kans op de aanwezigheid van resten van Duitse stellingen.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in het plangebied hoogstwaarschijnlijk geen archeologische resten bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen. De ingrepen zijn maximaal 2 m diep, terwijl in het grootste deel van het plangebied de bodem naar verwachting tot minimaal 3 m diep verstoord is. In een deel van het plangebied ligt een recente ophoging van meer dan 3 m (3,57 m). Alleen in de Reyndersweg en de Blokvormenmagazijnweg is de verwachte verstoring minder diep, maar ook hier wordt het niveau van de Oude Duinen dieper verwacht dan de ingrepen diep zijn.

Eventueel aanwezige resten uit de Tweede Wereldoorlog van de inrichting van het landschap voor militaire doeleinden zijn niet goed op te sporen. Doorgaans worden deze per toeval aangetroffen. Voor het geval dat dergelijke resten tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, verdient het aanbeveling om vooraf een meldingsprotocol af te stemmen met het bevoegd gezag en vast te stellen.

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Velsen en Beverwijk, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

ruimtelijkeplannen.nl

omgevingswet.overheid.nl

lokaleregelgeving.overheid.nl

dinoloket.nl

allemolenskaart.nl

ikme.nl

<https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWeb/Viewer/?app=d46e98fbf40849859f712b54acf9297>

bodemloket.nl

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).	5
Figuur 2. Archeologische beleidskaarten.	6
Figuur 3. Archeologische dubbelbestemmingen.	7
Figuur 4. Landschappelijke ontwikkeling van de laatste ijstijd tot en met de midden ijzertijd.	11
Figuur 5. Landschappelijke ontwikkeling van de late ijzertijd tot de 19 ^e eeuw.	12
Figuur 6. Geologische kaart.	14
Figuur 7. Geomorfologische kaart.	15
Figuur 8. Bodemkaart.	16
Figuur 9. Archeologische informatie.	17
Figuur 10. Eerder uitgevoerd archeologisch veldonderzoek.	19
Figuur 11. Geallieerde stafkaart (Canadian Overprint).	22
Figuur 12. Globale ligging van het plangebied (rood) op de Kaart van Colom uit 1639. Het noorden is rechts.	23
Figuur 13. Kadastraal verzamelplan van Wijk aan Zee uit 1832 met in rood de globale ligging van het plangebied.	24
Figuur 14. Kadastraal verzamelplan van Velsen uit 1832 met in rood de globale ligging van het plangebied.	25
Figuur 15. Het plangebied op diverse historische topografische kaarten.	26
Figuur 16. Historische bouwkundige waarden.	27
Figuur 17. Bestaande panden op bouwjaar.	28
Figuur 18. Luchtfoto.	30
Figuur 19. Weergave van de maaiveldhoogte volgens het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN4).	31
Figuur 20. Verstoringenkaart (Tata Steel).	32
Figuur 21. Kabels en leidingen.	33

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	9
Tabel 2. Overzicht van geraadpleegde geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken van het plangebied en de directe omgeving.	13
Tabel 3. Archeologische terreinen.	18
Tabel 4. Archeologische waarnemingen.	18
Tabel 5. Eerder uitgevoerd archeologisch veldonderzoek.	21
Tabel 6. Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.	29
Tabel 7. De toekomstige situatie.	33

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal
Bijlage 2. Motivatie geraadpleegde bronnen

Bijlage 1. Tijdschaal

[illegible]

Bijlage 2. Motivatie geraadpleegde bronnen

LS03 en LS04, motivatie voor de keuze van de geraadpleegde bronnen (x indien van toepassing)

Bron	Geraadpleegd en afgebeeld/beschreven	Geraadpleegd, niet afgebeeld	Niet beschikbaar voor dit plan-/onderzoeksgebied	Bevat geen (nieuwe) relevante informatie	Opmerking
Bodemkaart van NL	x				
Geologische kaart van NL	x				
Geomorfologische kaart van NL	x				
Gedetailleerde bodemkaarten			x		
DINO		x			
Gegevens milieukundig bodemonderzoek		x			
Actueel Hoogtebestand Nederland	x				
Lucht- en satellietfoto's	x				
Topografische kaart van Nederland	x				
Oud(st)e kadasterkaarten	x				
Historische kaarten van Nederland	x				
Beeldmateriaal bouwhistorie			x		
Archeologische en cultuurhistorische rapportages		x			
Archieven (RAAP)		x			
Eigenaar en gebruiker		x			
AMK	x				
Archis	x				
CMA				x	
CAA				x	
CHW		x			
Literatuur (arch./aardwet.)		x			
Gebiedsgerichte specialisten		x			
Amateurarcheologen				x	
Gemeentelijke waarden- of verwachtingskaart	x				
Archeologisch depot				x	